

COMPARATIVE SOCIAL POLICY

Jochen Clasen (ur.)

Blackwell Publishers, 1999.

U izdanju "Blackwell Publishers" je objavljena knjiga *Comparative Social Policy* (Concepts Theories and Methods).

Jochen Clasen, urednik knjige, profesor je na Stirling University. Njegov su znanstveni interes područja komparativne socijalne politike, posebno socijalna sigurnost, te politika za poštovanje. Najpoznatije mu je djelo *Social Insurance in Europe* (1997.).

Knjiga se sastoji od tri dijela s jedanaest poglavlja. Autori tih poglavlja su poznati znanstvenici s engleskoga govornog područja.

Prva dva poglavlja pružaju opći pregled usporednih istraživanja socijalne države. Posebno su predočeni teorijski i metodološki vidovi koji su od posebnog značenja za komparativnu socijalnu politiku.

U prvom poglavlju priređivač Jochen Clasen sumira pregled radova, objavljenih u knjizi, te njihov kratak prikaz.

U drugom poglavlju *Trendovi i razvoj socijalne države*, Catherine Jones Finer razmatra povijesni razvitak socijalne države, te perspektive razvoja socijalne države. Ona posebno ukazuje na "eurocentrizam" (na načelima i praksi europskih korporativističkih formi). To posebno ilustrira razvojem britanske socijalne države nakon Drugog svjetskog rata u kontekstu teorijskih koncepcija o socijalnoj državi. S pravom ukazuje na zakasnjelo zanimanje Europske unije za pitanja socijalne politike i poteškoće koje prate projekt europske socijalne i političke integracije.

U trećem poglavlju *Teorije i metode u komparativnoj socijalnoj politici*, autorice Deborah Mabbet i Helen Bolderson raščlanjuju značenje i razvitak međunarodne komparativne analize, ukazujući kako se većina metodoloških i konceptijskih problema javljaju uopće kod međunarodnih usporednih socijalnih istraživanja.

Drugi dio *Komparativna analiza u odabranim područjima politika* sadrži šest poglavlja. John Doling u četvrtom poglavlju pod naslovom *Komparativna politika stanovanja*, analizira politiku stanovanja industrijskih zemalja

uopće, kao i posebnosti pojedinih zemalja i vodi u korelaciju s politikom stanovanja u drugim zemljama.

U petom poglavlju pod naslovom: *Institucije, države i kulture: zdravstvena politika i politike u Europi*, Richard Freeman analizira komparativna istraživanja u zdravstvenoj politici. Polazeći od osnovne podjele zdravstvenih sustava u Europi, nacionalni zdravstveni sustav i sustav socijalnog osiguranja, vrši raščlambu ovih dvaju modela i ukazuje na specifičnosti u pojedinim zemljama. Ukazuje i na moguću klasifikaciju "trećeg puta, u zemljama juga Europe" (*Southern Europe*) (Ferrera, 1996.). Također, istražuje reforme i ulogu institucija, te odnos zdravstva, politike i kulture.

U šestom poglavlju pod naslovom *Komparativna obiteljska politika u Europi*, autorica Linda Hantrais konstatira kako je Europska unija najviše interesa pokazala za obiteljsku politiku. Indikativni su sociodemografski trendovi (starenje populacije; promjena obiteljske situacije i uvjeta na tržištu rada, širenje siromaštva i socijalnog isključenja), koji su bili kontekst za formuliranje politike Europske unije.

Autorica analizira politiku EU, te akte Komisije EU. Također, raščlanjuje međunarodne komparativne studije o obiteljskoj politici, te metode koje su korištene tijekom tih istraživanja (nedostatke i prednosti). S pravom ukazuje na probleme koji se javljaju u svezi s definiranjem obitelji prilikom istraživanja.

U sedmom poglavlju pomalo neobičnog naslova *Puni krug: drugi dolazak socijalne pomoći*, autor John Ditch razmatra pregled razvitka programa socijalne pomoći u međunarodnom kontekstu, od II. svjetskog rata. Autor, odmah na početku, konstatira kako ne postoji opće prihvaćena definicija ovoga instituta. Međutim, u istraživanjima se možemo osloniti na tri temeljne metode koje koriste države pri utvrđivanju individualnih te obiteljskih potreba. Prva je "univerzalna" metoda koja se odnosi na status građanina, naknade iz socijalnog osiguranja koje se odnose na zaposlenički status i naknade sukladno potrebama (*means-tested*) ili, pak, naknade vezane za visinu plaća. Posebno se ukazuje na poteškoće koje se javljaju kod komparativnih istraživanja korištenjem ovih metoda.

U osmom poglavlju *Komparativni pristup dugoročnoj skrbi odraslih*, Susan Tester upozor-

rava da dugoročna zaštita i skrb odraslih predstavlja ključni predmet raspravljanja u socijalnoj politici nakon 1990-tih. Najčešće korišteni termini su *long term care*, *continuing care*, *community care* i *social care*. Ključno je pitanje, kako definirati ove termine u komparativnom kontekstu. Odrasle osobe koje trebaju skrb su osobe s psihičkim poteškoćama i bolešću, problemima mentalnog zdravlja te starije osobe s takvim problemima. Autorica u radu razmatra pregled konceptijskih, teorijskih i metodoloških pristupa koji se koriste u komparativnim istraživanjima.

U devetom poglavlju *Naknada za vrijeme nezaposlenosti i druge politike tržišta rada*, Jochen Clasen konstatira kako je fenomen nezaposlenosti karakteristika velikog broja zemalja posljednje dvije dekade te kako vodi siromaštvu i socijalnom isključenju. Autor daje pregled komparativnih istraživanja na tržištu rada. Posebno ukazuje na programe na tržištu rada (aktivne i pasivne). S pravom ističe kako su poteškoće najčešće metodološke naravi u komparativnim istraživanjima.

U trećem dijelu, u desetom poglavlju *Problem majčinstva neudanih majki*, Jane Lewis ukazuje na rasprave od početka osamdesetih u SAD, krajem osamdesetih u Velikoj Britaniji i na prevladavajuća stajališta: "neudane majke s djecom su ekonomsko opterećenje za porezne obveznike". Konzervativci 1993. godine započnu kampanju vraćanja tradicionalnim obiteljskim vrijednostima i u tome kontekstu valja shvatiti ova stajališta. Dolaskom laburista na vlast koristi se sasvim drugi vokabular, neudane majke često se ističu kao primjer *welfare dependency*. Autorica komparativno raščlanjuje ovaj institut u europskim zemljama. Posebnu

cjelinu u radu predstavlja status neudane majke u socijalnim sustavima.

U jedanaestom poglavlju autori Simon Roberts i Helen Bolderson *Unutar, a vani: uskraćivanje socijalnih probitaka migrantima u zemljama EU*, analiziraju uskraćivanje prava iz domene socijalne sigurnosti u zemljama članicama EU. Od 1993. godine znatno su smanjena socijalna prava tražitelja azila u velikom broju zemalja (Belgija, Francuska, Njemačka, Luksemburg, Portugal i Velika Britanija). Autori daju pregled migracijskih kretanja te ukazuju na statusne razlike u socijalno-pravnom položaju azilantata i izbjeglica. Poseban dio rada predstavlja analiza izravne i neizravne diskriminacije.

U dvanaestom poglavlju pod naslovom *Sve nepovoljniji položaj? Propisi socijalne države i prihodi starijih osoba (muškaraca i žena) u Britaniji, Francuskoj i Njemačkoj*, autorica Katherine Rake analizira kako nacionalni propisi djeluju i kakve posljedice izaziva uzajamno djelovanje nacionalnih politika i javne intervencije. Komparativnu raščlambu usmjerava na pitanje raspodjele dohotka na pojedine socijalne grupe. Autorica ukazuje i na metodološke i konceptualne vidove te poteškoće koje se javljaju kod analiza nacionalnih studija i usporednih istraživanja.

Knjiga je napisana vrlo analitično, znanstveno je bogato fundirana, pa predstavlja zanimljiv i vrijedan prinos komparativnoj socijalnoj politici. Knjiga daje kritički pregled različitih teorijskih, konceptijskih i metodoloških pristupa. Stoga će biti zanimljivo štivo svim čitateljima zainteresiranim za socijalnu politiku, posebno studentima i znanstvenicima koji se bave komparativnim istraživanjima.

Nada Bodiřoga-Vukobrat